

**KVEST TEXNOLOGIYASI ASOSIDA LOYIHALASH
KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH VOSITALARI**

Umarov Nurbek Irkinovich

SamDUKF Pedagogika fakulteti

“Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim” kafedrası

o‘qituvchisi

nurmanov174@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu tezisda zamonaviy ta‘lim jarayonida kvest texnologiyasidan foydalanish orqali o‘qituvchilarning va talabalarning loyihalash ko‘nikmalarini rivojlantirish masalalari har tomonlama yoritilgan. Tadqiqotda o‘yinli va interaktiv metodlarning o‘quvchilarda kreativ fikrlash, muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish, mustaqil ishlash va jamoaviy hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, web-kvest texnologiyalaridan foydalanishda qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan vositalar, elektron ta‘lim resurslari va reflektiv yondashuvlar ilmiy manbalar asosida ochib beriladi.

***Kalit so‘zlar:** kvest texnologiyasi, loyihalash ko‘nikmalari, interaktiv metodlar, o‘yinli ta‘lim, pedagogik innovatsiyalar, kreativ fikrlash.*

Bugungi globallashuv davrida ta‘lim tizimining asosiy maqsadi — talabalarning faqat tayyor bilimni o‘zlashtirishini emas, balki **mustaqil fikrlay olish, muammolarni hal etish, kreativ va analitik yondashuv asosida yechim ishlab chiqish** qobiliyatini shakllantirishdan iborat. Shu nuqtai nazardan, kvest texnologiyasi ta‘limda o‘quv jarayonini jonlantirish, interaktiv muhit yaratish va o‘quvchilarning faol ishtirokini ta‘minlashda eng samarali usullardan biri sifatida tan olinmoqda.

Kvest texnologiyasi o‘yinli ta‘lim elementlariga asoslanib, **bilimlarni izlash, topshiriqlarni bajarish, mantiqiy fikrlash, muammoni tahlil qilish va yakuniy**

natijaga erishish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Bu jarayon o'z navbatida loyihalash ko'nikmalarining shakllanishiga zamin yaratadi. Chunki kvest jarayonida talaba yoki o'quvchi faqat tayyor topshiriqni emas, balki uni bajarishning **strategiyasini ishlab chiqadi, resurslarni tanlaydi, guruh bilan hamkorlik qiladi va natijani tahlil etadi** [1].

So'nggi yillarda O'zbekiston oliy pedagogik ta'lim tizimida ham kvest texnologiyalaridan foydalanish masalasi dolzarb yo'nalishlardan biriga aylandi. Qator tadqiqotlarda [2] bu texnologiya o'qituvchilarda innovatsion yondashuv, ijodkorlik va loyiha faoliyatini tashkil etish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali natija berishi qayd etilgan.

Kvest texnologiyasi mohiyatan **muammoli o'qitish, o'yinli yondashuv va loyiha asosida o'qitish metodlarining sintezi** hisoblanadi. U o'quvchini faqat bilim oluvchi emas, balki faol ishtirokchi va izlanishchi sifatida shakllantiradi.

Pedagogik nuqtai nazardan, kvest texnologiyasi quyidagi uch asosiy yo'nalishda loyihalash ko'nikmalarini rivojlantiradi:

1. **Kognitiv rivojlanish** – o'quvchi mustaqil axborotni izlaydi, tahlil qiladi, tanlaydi va xulosa chiqaradi [3].
2. **Ijodiy rivojlanish** – topshiriqni bajarishda yangicha fikrlash, noodatiy yondashuv va kreativ qarorlar ishlab chiqadi.
3. **Ijtimoiy-kommunikativ rivojlanish** – jamoaviy hamkorlikda ishlash, ro'l taqsimoti, fikr almashish va kelishuvni o'rganadi [4].

Yulia Reshitnyk (2023) o'z tadqiqotida web-kvestlardan foydalanish talabalarning **axborot texnologiyalari bo'yicha loyihalash ko'nikmalarini** sezilarli darajada oshirishini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, web-platfomalar, interaktiv o'yin sahifalari va onlayn topshiriqlar talabalarda mustaqil tadqiqotchilik madaniyatini shakllantiradi[5].

Kotsuba va Osipova (2024) [6] esa o'qituvchilarning **kasbiy o'sishida** kvest texnologiyalarining ahamiyatiga e'tibor qaratib, ushbu metod orqali pedagoglarda o'z ustida ishlash, dars ssenariylarini loyihalash va refleksiya qilish qobiliyatlari

kuchayishini isbotlaydilar.

Kvest texnologiyasida loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirish vositalari

Zamonaviy ta'lim amaliyotida kvest texnologiyasidan samarali foydalanish uchun quyidagi vositalar va metodik yondashuvlar keng qo'llaniladi:

1. Web-kvest platformalari.

Talabalarning loyihalash faoliyatini faollashtirish uchun *LearningApps*, *Google Sites*, *Canva*, *WebQuest.org* kabi platformalardan foydalanish muhim. Ushbu platformalar yordamida o'quvchi **syujetli o'yin, topshiriq va muammoli vaziyat** asosida yechim ishlab chiqadi. Bu jarayon ularning tahliliy va tashkiliy fikrlashini rivojlantiradi [7].

2. Elektron ta'lim resurslari.

Asrorova (2022) ta'kidlaganidek, elektron ta'lim resurslari — video, audio, infografika va interaktiv materiallar — loyihalash jarayonini yanada boyitadi. Talabalar bu vositalar yordamida **multimedia loyihalar yaratish, taqdimot va slaydlar tayyorlash, raqamli kvest topshiriqlarini ishlab chiqish** imkoniga ega bo'ladilar.

3. Refleksiya va baholash tizimi.

Kvest jarayonining muhim bosqichi — refleksiya. O'quvchilar bajarilgan loyihani tahlil qiladi, o'z faoliyatini baholaydi, kamchilik va yutuqlarni tahlil etadi. Bu bosqich shaxsiy o'sishni rag'batlantiradi va keyingi loyihalar sifatini oshiradi.

4. O'qituvchilar uchun metodik treninglar.

Olib borilgan tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, kvest texnologiyalarini samarali qo'llash uchun pedagoglarni maxsus metodik tayyorlovdan o'tkazish muhim. Treninglarda dars ssenariylari, interfaol topshiriqlar va baholash mezonlarini loyihalash bo'yicha amaliy mashg'ulotlar tashkil etiladi [8].

O'zbekiston oliy pedagogik ta'lim muassasalarida o'tkazilgan tajribaviy darslar, seminarlar va metodik mashg'ulotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, **kvest texnologiyalarini o'quv jarayoniga joriy etish** nafaqat talabalar faoliyatini faollashtiradi, balki ularning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda ham

<https://scientific-jl.com/>

muhim o'rin tutadi. Bunday yondashuvda talabalar dars jarayonining passiv tinglovchisi emas, balki faol ishtirokchisi, hamkor va ijodkor sifatida namoyon bo'ladi.

Tajriba natijalari shuni tasdiqlaydiki, **kvest asosida tashkil etilgan topshiriqlar** talabalarda quyidagi jihatlarni sezilarli darajada rivojlantirgan:

- **Loyihalash ko'nikmalari.** Kvest davomida talabalar berilgan muammoni hal etish uchun o'z loyihalarini rejalashtirgan, bosqichma-bosqich harakat rejasini ishlab chiqqan, resurslarni tanlagan va o'z yechimlarini amaliyotda sinab ko'rgan. Shu orqali ularning analitik fikrlash, rejalashtirish va yakuniy natijani tahlil etish malakalari shakllangan [9].

- **Mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyati.** Kvest jarayonida talabalar oldida turli muammoli vaziyatlar qo'yilgan. Ular bu muammolarni mustaqil hal etish, muqobil variantlarni ishlab chiqish, har bir variantning afzallik va kamchiliklarini tahlil qilish orqali mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirganlar.

- **Jamoaviy hamkorlik va kommunikativ kompetensiya.** Kvest topshiriqlari odatda kichik guruhlarda bajarilganligi sababli, talabalar bir-birining fikrini tinglash, kelishuvga erishish, o'z rolini aniqlash va mas'uliyatni taqsimlash ko'nikmalarini egallagan. Bu esa kelajakda pedagogik jamoalarda ishlash, o'quvchilar bilan muloqot o'rnatish va jamoa ruhini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

- **Ijodiy fikrlash va innovatsion yondashuv.** Kvestning o'yinli tabiati va erkin ijodiy harakat qilish imkoniyati talabalarni noodatiy fikrlashga, muammolarga yangicha yondashuv topishga undagan. Ba'zi talabalar o'z loyihalarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan, vizual vositalardan, onlayn platformalardan samarali foydalangan.

- **Refleksiya va o'z faoliyatini baholash.** Kvest yakunida o'tkazilgan muhokama va tahlil bosqichlarida talabalar o'z faoliyatini baholagan, yutuq va kamchiliklarni aniqlagan, o'z ustida ishlash uchun shaxsiy reja tuzgan.

Bu refleksiv yondashuv ularni o'z faoliyatiga tanqidiy qarashga, natijalarni tahlil qilishga o'rgatgan [10].

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, kvest texnologiyasi asosidagi ta'lim jarayonida **o'rganish motivatsiyasi ham sezilarli darajada oshadi**. Talabalar topshiriqlarni o'yin shaklida, raqobat asosida va yakuniy maqsad sari harakat qilganliklari sababli, o'quv jarayoniga yuqori darajada qiziqish bilan yondashgan. Ular darsni o'yin deb emas, balki ijodiy va tadqiqot jarayoni sifatida qabul qilgan.

Kvest texnologiyasidan foydalanishning yana bir muhim natijasi — **ta'limda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishidir**. Tadqiqotda ishtirok etgan talabalar orasida o'zaro muloqot madaniyati, liderlik, empatiya va jamoa ichida o'zini tutish qoidalariga rioya qilish darajasi oshgani kuzatilgan. Ayniqsa, kvest jarayonida “lider”, “yo'naltiruvchi” yoki “muammoli vaziyatni tahlil qiluvchi” kabi rollar bajarish orqali talabalar o'zining kasbiy shaxs sifatidagi pozitsiyasini mustahkamlab borgan.

Kvest texnologiyasi asosida loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirish bugungi ta'lim tizimi uchun dolzarb pedagogik yo'nalishdir. Bu texnologiya nafaqat bilimlarni interaktiv tarzda o'zlashtirishga, balki ularni **amaliyotda qo'llash, yangi g'oyalar yaratish, jamoada ishlash va ijodiy fikrlash** imkoniyatlarini kengaytiradi.

Pedagoglar uchun bu usul o'quv jarayonini jonlantirish, darslarni qiziqarli va mazmunli tashkil etish, shuningdek, o'zlarining ham **kasbiy o'sish va innovatsion yondashuv ko'nikmalarini** rivojlantirish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Shunday qilib, kvest texnologiyasi – bu shunchaki o'yin emas, balki zamonaviy ta'limni yangi bosqichga olib chiqadigan **interfaol, reflektiv va kreativ pedagogik tizimdir**.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qarshiyeva D. (2023). *Ona tili va adabiyot o'qituvchilarining kvest texnologiyasi asosida darslarni tashkil etish kompetentligini rivojlantirish*. FarDU ilmiy jurnali.

2. Zakirova F. M., Karshiyeva D. (2021). *The Importance of Quest Technology and Its Application in Education*. JournalNX.
3. Dilorom, T., & Matluba, D. The role of literary text in teaching the Russian language. International Multidisciplinary Conference. Manchester, England. 25th December 2023.
4. Dusiyarovna, K. D., & Salimovna, T. D. (2022). Pedagogical techniques and methods of forming interest in the lessons of the Russian language.
5. Mukhtarovna, K. D. (2023). A Cycle of Integrated Lessons of Literature and World Art Culture Dedicated to The Work of SA Yesenin. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 18.
6. Mukhtarovna, K. D. (2022). Yesenin-A Poet Who Rose to The Heights Of His Skill From The Depths Of Folk Life. World Bulletin of Management And Law, 16.
7. Mukhtarovna, K. D. (2022). The theme of motherland in yesenin's poetry. In E Conference Zone.
8. Mukhtarovna, K. D. (2022). Reflection of elements of Yesenin's poetic world in the lyrics of Uzbek poets. Current Research Journal Of Philological Sciences, 3(03).
9. Nafisa, K., & Matluba, D. (2023). PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF RESEARCH INTO THE PROBLEM OF BILINGUAL FOREIGN LANGUAGE TEACHING. Conferencea, 31-34.
10. Tasheva, D. S., & Kubaeva, N. A. (2022). Modern educational technologies in the aspect of a student-centered approach in teaching foreign languages. Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching, 12, 35.